

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Franciskanska ulica št. 8 (tiskarna I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROČNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 18.—, polletna K 9.—, četrtletna K 4.50, mesečna K 1.50; za Nemčijo celoletno K 21.60; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 30.—.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Šelenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 2. dopoldne in od 3. do 7. večer. Inzerati: enostopna pettivrstica 20 vin., pogojen prostor 25 vin., poslana in razglaš 30 vin. — Inzerate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo.

Reklamacije lista so poštne proste.

Posamezne številke po 6 vin.

Štev. 178.

V Ljubljani, v torek dne 9. januarja 1912.

Leto II.

Deželni glavar dr. Šušteršič.

Kriza v kranjskem deželnem zboru je rešena: Vodja klerikalne stranke dr. Ivan Šušteršič je imenovan za deželnega glavarja. In bolje je tako, kakor da bi se bile intrige vlekle kakor megla brez vetra in da deželni zbor kdove kako dolgo še ne bi prišel do dela.

Cisto prav je tudi, da je ravno dr. Šušteršič imenovan. Zdaj vsakdo ve, pri čem da je. Tudi neprijetna jasnost je boljša od mraka in meglenosti. Jasn je sedaj, da imamo v deželnem dvorcu strankarsko vladno. Kajti dr. Šušteršič je pred vsem strankar, skoro izključno strankar. Vedno se je grozovito ponašal s tem, da je vodja klerikalne stranke, pri vsaki priliki je naglašal to. Vsak njegov korak je strankarsko umerjen, pri vsaki politični akciji ga vodijo strankarski interesi. Osebnost in strankarska — to je zanj skoraj vseeno. Velika klerikalna stranka je zanj enako političnega kakor osebnega pomena.

Imenovanje dr. Šušteršiča je najmočnejša garancija, da bomo imeli pri deželnem odboru klerikalno strankarski režim. Za objektivnost nima dr. Šušteršič sposobnosti in je tudi ne razume. Manjka mu kratkotalno smisel zanj. Ali stvarno ne bi bilo nič drugače, tudi če bi bil imenovan kdo drugi, na primer Povše, ki velja med prvaki klerikalne stranke za najzmernejšega in najmanj pristranskega. Zakaj tak glavar bi bil imel v deželnem dvorcu tako malo govoriti, da ne bi bila vsa njegova zmernost nič zalegla, pač pa bi bilo nesoglasje med njim in vladajočo stranko vir večinih kriz, ki bi lahko postajale še veliko resnejše kakor Šukljeta.

Začasno ni pričakovati od Šušteršičevega glavarstva nič dobrega. Da bo klerikalna stranka zadovoljna s položajem, je drug račun. Ona bo uživala vse koristi, ki jih le more imeti brezobzirno vladajoča stranka, sedeča ob pogrnjeni mizi. Kako znajo klerikalci izrabljati ugodnost vladanja sebi v prid, so že pokazali, odkar so dobili večino v deželnem zboru. Ali ker je dežela vendar nekaj drugega kakor klerikalna stranka, se klerikalna zadovoljnost ne bo mogla smatrati za deželno zadovoljnost. Kdor ni političen otrok, je popolnoma prepričan, da nimajo neklerikalci ničesar pričakovati od sedanjega režima v deželi, ker bo naperjen proti vsemu, kar ni klerikalno.

Na zadnjem zaupniškem shodu klerikalne stranke je sicer dr. Šušteršič izrekel neke besede, ki so bile očitno preračunjene. V javnosti se jim sicer ni posvetila posebna pozornost; ali imela so namen napraviti vtisk v javnosti, pa tudi — drugod. Dr. Šušteršič je tam razlagal glasoviti političen boj, ki je napravil lani veliko hrupa po deželi. Klerikalni vodja je hotel s svojim govorom popraviti slabo razpoloženje, ki ga je bila svojčas napravila razglasitev tistega bojkota. Pravil je, da ni šlo pri tej stvari za nič drugega, kakor da noče klerikalna stranka imeti nobenih oficijelnih stikov z liberalno stranko. Te besede je imela pred vsem slišati vlada in iz njih posneti, da klerikalni boj kot ne vpliva na uradovanje deželnega odbora in da je tudi najzagrizenjši klerikalec sposoben za deželno glavarja, ker strankarski boj kot ne ovira njegove objektivnosti.

Da je bil ta govor izrečen baš par dni pred imenovanjem dr. Šušteršiča, je vsekakor značilno. Morda je šele sedaj prav razumljivo,

čemu je bil tako nenadoma potreben zaupniški shod.

Ali lepe besede dr. Šušteršiča ne bodo imele praktičnega pomena. Čemu pa je sploh treba izrekat besede o političnem bojkotu? Saj je dovolj, da se dejansko izvršuje. To je malenkost, če sprejemajo klerikalni deželni odborniki neklerikalne deputacije ali če jih ne sprejemajo. Glavno je to, da ostanejo ušesa deželnega odbora gluha za vse, kar ne prihaja od klerikalcev in da se bo pod dr. Šušteršičem deželni odbor smatral za institucijo klerikalne stranke.

Ni torej dvoma, da imamo pričakovati skrajno strankarski režim. Dr. Šušteršič se prav gotovo ne bo potrudil, da bi nam v tem oziru dokazal zmožnost.

Ali sedanjost je le prehod v bodočnost. Imenovanje dr. Šušteršiča je član v verigi dogodkov, ki bodo pospeševali okrevanje. Če ni naše ljudstvo ustvarjeno in sposobno za samo hlapčevanje, tedaj mu bo morala ravno do skrajnosti gnana pristranost klerikalnega gospodarstva odpreti oči. In tedaj bo obračunalo.

Državni zbor.

Dunaj, 7. januarja.

Rok za sklicanje državnega zbora še ni odločen, vendar se tudi v vladnih krogih utrjuje prepričanje, da se bo moralo zasedanje pričeti prej kakor se je prvotno nameravalo. Dasiravno se je Stürgkhovemu kabinetu v jesenskem zasedanju razmeroma dobro godilo in je imela za svoje zahteve prostovoljno večino, vendar nima nobenega jamstva, da se bodo njene predloge v splošnem zasedanju tako gladko reševale, kakor bi se morale, če bi hotela pravčasno spraviti pod streho svoje velike reforme. Vlada pričakuje od svojih strank več nego si same upajo in grof Stürgkh že spoznava, da bo februarja več zaprek kakor jih je bilo novembra in decembra. Prve težave so z uradniško predlogo.

Med stališčem vlade in sklepi odseka za državne uslužbence so velika nasprotja. Stranke se boje za simpatije uradnikov, katerih glasove potrebujejo pri volitvah. Grof Stürgkh pa izjavlja, da ne predloži zakona na sankcijo, če vztraja parlament na odsekavih sklepih. Tukaj grozi resen konflikt, ki nastopi tembolj gotovo, če nastanejo med vlado in med strankami večine še drugi spori.

Tudi za take spore je dovolj snovi. Razmerje med

Čelhi in Nemci

je zopet zelo napeto. Narodno-politična pomislija in delovni odsek češkega deželnega zbora ne prideta nikamor. V petek so imeli Nemci velik shod v Pragi, kjer so bile slišati zopet radikalne besede. Zelo dvomljivo je, če bo mogel češki deželni zbor sploh zborovati. V češkem časopisu se pa ponavlja naglašanje, da brez češk. deželnega zbora tudi ne bo dela v državnem zboru.

Kot prva točka ima priti na dnevni red parlamenta prvo čitanje

brambne predloge.

V tem oziru je vlada zelo optimistična. Toda usoda te reforme je odvisna od mnogih momentov. Če se ne posreči do tistega časa češko-nemška sprava, tedaj ni dvetretjinske večine za brambno reformo in kriza postane neizogibna. Tudi razmere na Ogrskem močno vplivajo na to zadevo. Kajti ogrska vlada še danes ne ve, kako naj spravi brambno reformo pod streho.

Drugo veliko vprašanje je finančna reforma.

Tudi o tem so nazori strank še jako različni. V zvezi s tem je tudi zadeva vodnih cest, ki je povzročila mnogo nezadovoljnosti in velike nove zahteve. Nemci na Češkem in v planinskih deželah zahtevajo kompenzacije in kakor kaže bodo tudi jugoslovanski poslanci hoteli odškodnino.

Z ozirom na vse te težave bi grof Stürgkh rad podaljšal zasedanje državnega zbora in ga dal sklicati že

sredi februarja.

dočim bi se imel prvotno sestati šele koncem februarja. Prejšnje sklicanje se utemeljuje tudi s tem, da zasedajo delegacije letos na Dunaju, vsled česar bi parlament lahko zboroval sočasno z njimi.

Proti koncu januarja misli grof Stürgkh zopet povabiti voditelje strank na konferenco, da se pogovori z njimi o vseh aktualnih vprašanjih. Od vseh teh konferenc bo odvisno, kdaj se potem snide državni zbor.

Ženska volilna pravica.

Gibanje za žensko volilno pravico ni nikjer tako silno kakor na Angleškem. Ne more se reči, da je v vsakem oziru simpatično. Včasih počenjajo angleške feministke prav zoprne reči. Resnično je tudi, da jih mnogo misli bolj na volilno pravico za dame, kakor za ženske. Elegantna lady, ki dejansko napada ministrskega predsednika na ulici, v gostilni, na shodu, ne čuti nobene solidarnosti z navadno delavko, ki se tudi bojuje za svojo volilno pravico. Ali ne oziraje se na posamezne grde izrastke gibanja je treba priznati, da je angleška propaganda ženske volilne pravice zelo pospešila zanimanje za to vprašanje. In nedvomno se bo morala Anglija v doglednem času prav resno baviti z rešitvijo tega problema. Britanija ne bo prva, ki vpelje žensko volilno pravico, ali njen zgled bo vsekakor močnejše vplival kakor n. pr. finlandski.

Če je resnično, kar piše londonska »Pall Male Gazette«, tedaj utegne priti zaradi ženske volilne pravice celo do ministrske krize. Omenjeni list poroča, da so v tem vprašanju velika nasprotja med ministrskim predsednikom Asquithom in vplivnim finančnim ministrom Lloyd Georgem.

Med ministri v Asquithovem kabinetu je razmerje feministov do antifeministov enako trem napram dvema. Asquith je z nasprotniki ženske volilne pravice v manjšini. Pred par tedni je ministrski načelnik naznanil, da hoče parlamentu predložiti načrt volilne reforme, po katerem bi imel vsak angleški državljani dobiti volilno pravico. Izrečno pa je naglašal, da angleške državljanke po njegovem nazoru niso angleški državljani. Vendar pa bo zakonski načrt tak, da ga lahko dopolni parlament po svojih nazorih.

Že pozneje je bila pri Asquithu deputacija antifeministov in ta je bila zelo zadovoljna, ko ji je ministrski predsednik dejal, da bi bila ženska volilna pravica nesreča za Anglijo. Toda razveselili je ni dodatke, da so v ministrstvu feministi — prijatelji ženskega gibanja — v večini in da se mora manjšina pokoriti večini. Ako sklene parlament, da se uvede ženska volilna pravica, tedaj je vlada dolžna sprejeti tak sklep.

Chepsun Dampa Hutuktu, novi kralj Mongolije.

Nekoliko dni pozneje je bil velik javen shod, na katerem sta govorila Lloyd George in Edvard Grey za volilno pravico žensk in sta jo označevala za neizogibno. Med ministri se razvija o tem vprašanju javna polemika. Lloyd George namerava dne 23. t. m. zopet govoriti na javnem shodu, Asquith pa napoveduje, da mu bo dne 28. t. m. na shodu v Alberthall odgovarjal.

Glavno nasprotje je v tem, da hoče Asquith, da bi o uvedbi ženske volilne pravice glasovali vsi volilci, seveda sedanj, torej le moški; Lloyd George in Grey se pa temu odločno upirata, češ da od takega glasovanja ni pričakovati objektivnega rezultata.

Položaj v Turčiji.

Vojna z Italijo ne dela Turčiji toliko skrbi kolikor notranje razmere in splošni položaj na Balkanu. Vsi dosedanja italijanski uspehi ne bi bili za Turčijo nevarni, če bi imela misliti le na Tripolitanijsko in na aktualno vojno. Napredovanje italijanskih čet je veliko bolj počasno, nego je bilo itak pričakovati z ozirom na težave v tuji deželi. Če torej iz Rima vsak dan telegrafirajo, da ni nič novega, poleg pa po trikrat demantirajo vsako turško poročilo, ne pomeni to nič slavnega; zakaj da bi mogla biti italijanska vlada zadovoljna, bi morala bitikaj novega v Tripolitanijski in Cirinajiki.

Ali nevarnost, da izkoristijo druge države turško zadrego in pa zapleteni notranji položaj delata vladi vsak dan večje skrbi. Stari Sajd je sicer zelo energičen mož, ali mogoče je vendar, da mu postaja breme pretežko. Zato ni povsem neverjetna vest, ki jo prinaša carigrajska »Jeni Gazeta«, da misli veliki vezir v kratkem demisionirati iz zdravstvenih razlogov. V tem slučaju bi prišel na njegovo mesto prejšnji minister Nedimmeddin ali pa Hilmi paša.

Tudi o Arnavtih se zopet množe vesti. Duhovniki, župani, veljaki in veleposelniki iz Pri-zrena, Prištine, Peči in Djakove so baje brzojavili velikemu vezirju in parlamentu, da soglašajo z reformo št. 35. ustave in zatrjujejo, da je vsa Albanija zadovoljna s tem. Obenem zagotavljajo sultanu neomajno zvestobo in protestirajo proti časnikiškemu vestem, ki pripovedu-

EMILE ZOLA:

Rim.

(Dalje).

Kmalu pa je napotil Pierra taje instinkt, da se je zanimal le še za tri točke neobsežnega obzorja. Črta vitkih cipres, ki je črno obrobila Palatin, mu je gibala srce. Nič ni bilo za tem kakor prazen prostor; palače cezarejev so izginile, propadle, čas jih je zmel. V duhu jih je zarotil in zazdelo se mu je, da jih zopet vidi kakor zlate fantome, nedolocene in trepetajoče, dvigajoče se v škrlatno svetlobo prekrasne jutra. Potem so se vračali njegovi pogledi zopet h katedrali svetega Petra. Cerkev še stoji in straži Vatikan, počivajočega — Pierre je to vedel — tesno ob hoku velikana. Tako zmago-slavna, močna in velikanska je bila videti, da se je Pierru zazdela kakor kraljica velikanov. Dviga se nad vse mesto in vidi se od vseh strani in večno. Tedaj so se obrnile njegove oči zopet k drugemu hribu, h Kvirinalu, kjer stoji kraljevska palača, ki se mu je zdela kakor navadna rumeno namazana vojašnica. In vsa stoletna zgodovina Rima z večnimi prekucijami, s ponovnim dviganjem in poletom se mu je zdela vtelesena v tem simboličnem trikotu, v vrhovih teh gričev: Razeveteli stari Rim s svojimi palačami in tempelji, z monstrozno pestrostjo cesarske sile in sijajnosti; papeški Rim, ki je v srednjem veku zmagovalno zavladal svet in položil to ogromno cerkev z vso obnovljeno krasoto na rame krščanstva; sedanji Rim, ki ga ne pozna, ki ga doslej še ni študiral, čigar hladna, gola kraljevska palača pa je napravila ubožen vtisk. Bila je videti kakor zločinski poizkus moderniziranja tega edinega mesta, ki bi ga bilo bolje prepustiti sanjam o bodočnosti. To skoraj mučno čustvo neprijetne sedanjosti ga je tlačilo; ni se maral zadržavati ob novem delu mesta, ki ga je opazil pri Sv. Petru, na obrežju reke. Bil je popolnoma brezbarven kraj, gotovo še nedograjen. Sanjal je bil o drugem novem Rimu in še sanjal o njem, celo v pričo Palatina,

uničenega v prahu stoletij, v pričo katedrale svetega Petra, v čigar širokih sencah dremle Vatikan, v pričo obnovljene in sveže pobarvane palače na Kvirinalu, po meščansko se dvigajoče nad novimi deli mesta, ki rastejo povsod iz tal in vrtajo s svojimi rdečimi, v jasnem jutrnjem solncu lesketajočimi strehami velike luknje v telo starega mesta.

Novi Rim! Pred Pierrovimi očmi je zopet vzplamtel naslov njegove knjige in ga je zazibal v nove sanje. Preživel je svojo knjigo, kakor je bil prej preživel svoje življenje. V navdušenosti je bil spisal in svoje nabrane beleške je bil porabil, kakor je naneslo. Sama od sebe je prišla razdelitev v tri dele: Preteklost, sedanjost, bodočnost.

Preteklost je bila čudovita zgodovina prvotnega krščanstva, počasnega razvoja, ki je iz tega krščanstva napravil sedanje katoličanstvo. Pričala je, da se skriva za vsakim verskim razvojem gospodarsko vprašanje, da ni večno zlo nič drugega kakor večni boj revežev in bogatinov. Pri Židih je izbruhnil takoj po končanem nomadskem življenju, takoj po osvojitvi Kanana in po postanku lastnine razredni boj. Rodili so se bogatini in reveži; iz tega je nastalo socialno vprašanje. Nepričakovano se je izvršil prehod, novi položaj se je tako hitro slabšal, da so reveži, ki so se še spominjali na zlate čase nomadstva, dvojno trpeli in zahtevali pomoči. Vse od Jezusa niso bili preroki nič drugega kakor uporniki, ki so vstajali iz bede ljudstva, tožili o njegovem trpljenju in preklinjali bogatine, napovedujoči jim vse mogoče zlo kot kazen za njih krivico in krutost. Sam Jezus je le zadnji teh upornikov; on nastopa kakor utelešena zahteva po pravih revežev. Preroki, sami socialisti in anarhisti, so pridigali socialno enakost; če svet ni več pravičen, se mora razdejeti. Tudi Jezus prinaša nesrečnikom gnus do bogastva. Ves njegov nauk je žuganje bogastvu, posesti, in če se smatra nebeško kraljestvo, ki ga obljubljuje, za mir in bratstvo na tej zemlji, se je treba le vrniti v zlato dobo pastirskega življenja, k

sanjam o krščanski občini, kakor so jo navidezno uresničili Jezusovi učenci. V prvih treh stoletjih je bila vsaka cerkev komunističen poizkus, prava zadruga, v kateri so vsi člani razum ženskih vse skupno posedovali. Apologeti in prvi cerkveni očetje postavljajo skupnost za zakon. Takrat je bilo krščanstvo le vera siromasnih in preprostih, demokratizem in socializem, ki se je bojeval zoper rimsko družbo. In ko se je ta, nagnila od denarja, zrušila, so to katastrofo bolj od viharnege dela kristjanov povzročili ažijs, trhle banke, finančni polom. Na dnu vseh dogodkov je denarno vprašanje. Vnovič se je to dokazalo, ko je krščanstvo po službi sodelovanja zgodovinskih, socialnih in človeških razmer končno zmigalo in bilo razglašeno za državno vero. Da si popolnoma zagotovi zmago, se je moralo postaviti na stran bogatih in močnih; in videti je treba, s kakšnimi zvitimi in premetenimi sofismi prihajajo cerkveni očetje nazadnje do tega, da spoznajo v evangeliju obrambo lastnine. Za krščanstvo je bila to nujna politična potreba; le za to ceno je iz njega mogel postati katolicizem — univerzalna vera. Od tega časa raste in se dviga mogočni stroj boljinbolj kot sredstvo osvajanja in vladanja; na vrhu so mogočni, bogatini, ki so dolžni deliti z reveži, pa ne store tega; spodaj so reveži, delavci, naučeni vdanosti in pokorščine, katerim pa je zato obljubljeno bodoče kraljestvo, božanska, večna odškodnina. Čudovit spomenik je to, ki je preživel stoletja; vse na njem je zgrajeno na obljubi drugega sveta, na neutolajljivem hrepenenju po nesmrtnosti in pravičnosti, ki izjeda človeka.

Pierre je dopolnil prvi del svoje knjige, to zgodovino preteklosti, s širokopotezno študijo katoličanstva do sedanjosti. Najprej je bil svet Peter. Neveden, nepokojen duh; s pomočjo ženskih čin je dospel v Rim in uresničil starodavno preročanstvo, ki je bilo Kapitolu obljubljeno večnost. Potem so prihajali prvi papeži, enostavni načelniki pogrebnihih družtev. Nato se je pričelo počasno dviganje vsemogoč-

nega papeštva. Bilo je v večnem osvojevalnem boju z vsem svetom in se je neprenehoma trudilo, da uresniči svoje sanje o svetovnem gospodarstvu. V srednjem veku, ko so vladali veliki papeži, je trenutek mislilo, da je doseglo svoj smoter, vrhovno vladno nad narod. Ali ni iskal absolutne resnice pri papežu, ki bi bil pontifex in kralj sveta obenem, ki bi vladal duše in telesa ljudi kakor sam Bog, čigar namestnik je? Ta neizmerna, ali vseskozi logična častihlepnost, se je bila izpolnila v Avgustu, cesarju in vrhovnemu duhovniku, gospodarju sveta. Da, vnovič in vnovič iz razvalin starega Rima vstajajoča, slavna podoba Avgusta se je dotaknila papežev, Avgustova kri je vrela v njihovih žilah. Ali ob polomu rimskega cesarstva se je razdelila moč; papeštvo je moralo cesarstvu prepustiti svetovno vladno in si je pridržalo le pravico, da ga mazili po nalogu božjem. Ljudstvo je božja last. Papež je dajal ljudstvo v božjem imenu cesarju in ga je lahko vzel nazaj. To je bila neomejena moč in prokletstvo je bilo njeno strašno orožje; to je bilo vrhovno gospodarstvo, ki je krčilo papeštvo pot do resnične in končne osvojitve kraljestva. Večni boj med cesarjem in papežem se je bojeval za ljudstvo, ki sta ga odrekla drug drugemu, za pasivno množico preprostih in trepih, za velikega mučca, čigar neozdravljive bolečine izdaja le od časa do časa zamolklo godrnjanje. Njemu v prid so z njim ravnali kakor z otrokom. Ali cerkev je dejansko podpirala civilizacijo, storila je človeštvu mnogo uslug in darovala je bogate miloščine. Stare sanje o krščanski občini so se vedno vračale, vsaj v samostanih: Tretjina nabrahih bogastev je bila namenjena bogočastju, tretjina duhovnikom, tretjina pa revežem. Ali se ni življenje s tem napravilo enostavnejše? Ali se ni vernikom omogočil obstanek, če so se odrekli zemeljskim zakladom, pa pričakovali nezasišane, nebeške radosti? Dajte nam torej vso zemljo! Vsa bogastva tega sveta razdelimo na tri dele in tedaj boste videli, kakšna zlata doba zavladala, kako bodo vsi vdani in pokorni!

Povsem nesumljivi pa niso ti telegrami. Poslanci iz Albanije so se doslej upirali tisti izpremembi § 35., ki jo zahteva vlada, in da poslanci kar nič ne bi poznali razpoloženja med arnavtskim ljudstvom, tudi ni verjetno. Pač pa kaže neka druga vest, da se zdi vladi potrebno iskati dobre stike z Albanci. V vojnem ministertvu so namreč ustanovili posebne komisije, ki imajo nalogo poslati lani po vstaji nabrano orožje zopet v Albanijo in ga shraniti v posebnih skladiščih. Bivši lastniki orožja pa imajo dobiti listke, na katerih bo označeno skladišče in številke njihovega orožja, tako da ga v slučaju potrebe lahko takoj dobe v roke. Pravijo, da to za sedaj nima pomena, ali da bi bilo koristno v slučaju vojne s kakšno tujo državo, v kateri bi se Turčija lahko zanašala na Albance.

NOVICE.

* **Naši slikarji.** Slika na naslovni strani kaže novega mongolskega kralja. Vsled ruskih spletk se je Mongolija odcepila od kitajske republike in se proglasila za samostojno kraljestvo. Novi kralj Dampa Hutuktu je duhovski dostojanstvenik kakor Dalaj Lama v Tibetu, ki velja za naslednika Budovega in uživa vse cerkvene časti kakor rimski papež; prestolnica njegova je v Urgi. — Druga slika kaže italijansko civiliziranje v Tripolitani. Ker jim je obešanje na vešala prepočasno, so postavili stroj, ki obeša po več »zločincev« naenkrat. Zavoljo strahu se vrši usmrčevanje javno.

* **Beg blaznika.** V blaznici Niedernhart pri Lincu je bil že dalj časa kmečki fant Josip Ajstinger. Posrečilo se mu je, da je ušel. Šel je pešiz Niedernharta do Ebelsberga ob Travnju. Tam si je napravil iz podbojev klopi in iz dračja plav in se peljal z njim po Travnju v Donavo. Pri izlivu Anize je zapustil Donavo in je krenil peš v Albing, kjer je bil doma. Tam so ga prijeli. Čisto preprost plav je pustil ob obrežju Donave, kjer so ga našli okoličani.

* **Rodbinska tragedija.** V sredo se je odigrala v Schemnitzu krvava rodbinska žalost. 32letni brezposelni trgovec Gerhart se je sprl s svojo ženo ter ji v jezi s sekuro presekalo lobanjo, nakar se je obesil. Ko so našli ženo, je še živela. Dva otroka obeh zakoncev sta bila priči žalostnega prizora, dva druga pa sta bila med grozovitim dejanjem z doma.

* **Pogrešanega turista so našli.** V skalni globeli pri Telfsu ob zgornjem Inu so našli na človeški okostnjak. Pri okostnjaku so našli zlato iglo; po tej igli so dognali, da je najdeni okostnjak identičen z monakovskim študentom modroslovske fakultete Erikom Spielvoglom, ki se je bil ponesrečil v gorah že leta 1909 pa ga tedaj kljub vsemu iskanju niso mogli najti.

* **Sneg v Carigradu.** V Carigradu in bližnji okolici so hudi snežni meteži. Vsled tega so bile železnice in brzojavne zveze z Evropo prekinjene, kar je povzročilo znane divje vesti o nemirih v Carigradu.

* **Verski plesi v Maroku.** Tudi mohamedanci v severni Afriki in zlasti v Maroku so razcepljeni v več sekt, ki se med sabo zelo razlikujejo. Med njimi sta zlasti dve, ki sta sedaj dosegli velik vpliv, sprva v Egiptu, potem pa tudi v Alžirju, Tunisu in celo v Egiptu. Imenujeta se Ajzava in Kamadža. Obedvi sekta sta ustanovili dva mohamedanska svetnika in sicer starejšo sekto Ajzavo Mohamed ben Ajza, drugo pa Sidialibhamduž. Mlajša sekta nima še tistega ugleda kakor starejša. Verniki obeh sekt izpolnjujejo svoje verske dolžnosti z različnimi ceremonijami, zlasti prihajajo pri tem v poštev plesi, ki so jim deloma simbol njihovih verskih nauk. Ameriški glavni konzul je opisal nekaj teh plesov kakor jih je bil opazoval v Tangerju. Izvajanje plesa je zelo zanimivo, ker ima slehna kretanja in lega simbolični pomen. Osnovni motiv vseh plesov je bramba proti krščanstvu in končno zmagovalstvo velikega preroka. Plesov se udeležujejo tudi ženske, ki se vržejo na tla in grizejo z zobmi tla. Ta prizor ima baje namen, da spominja gledalce na tiste davne čase, ko sta živela Adam in Eva od naravnih plodov zemlje in ima tudi nalogo, da živo predoči sedanjemu človeštvu vzor tega preprostega življenja v raju.

* **Ježovo zimsko spanje.** Jež je žival, ki prav nič ne zasluži človeškega sramotenja in posmehovanja. Sicer nikomur ne pride na misel, da bi smatral ježa za posebno krasno stvar. Drugače pa je korenjak, da mu ga ni izlepa enakega. Pomislimo samo, s kakim pomembnim pričnem boj s strupenimi kačami in ga vedno zmagovalno konča, kljub vsem pikom, ki jih zadajajo kače svojemu sovragu. Pred kajčimi piki jež tako trdoživ, da umre tudi za najhujšimi ranami šele čez dolgo časa. Zlasti pa so posvetili naravoslovci ježevi trdoživosti mnogo pozornosti v zimskem spanju. Kadar spi jež svoje zimsko spanje, je tako neobčutljiv, da moramo strmeti. Uganjajte znjnim karkoli, odgovoril vam ne bo niti z eno samo kretnjo. Zanimiva so raziskovanja profesorja Thompsona, ki se nanašajo na ježovo zimsko spanje. Profesor Thompson se je zanimal predvsem za to, kako se vede jež, kadar se zbudi iz zimskega spanja. Tik pred zbuženjem se jež nenavadno naglo ogreje in sicer pride ta gorkota iz ježa samega. Ali se pojavi ta gorkota kar sama od sebe ali jo kolikor toliko proizvaja prebujajoči se jež z lastnim naporom, še ni jasno. Tudi kemiki so se pečali s to zagotovitvijo in so menili, da se poveča gorkota ježevskega telesa s tem, ker naglo zgori takozvani glikogen, snov, ki deluje na mišicam njih moč. Pri tem sodeluje tudi določena množina masti. Ako bi hoteli govoriti v podobi, bi lahko dejali, da zapali jež, prebujajoč se iz zimskega spanja, v svojem telesu ogenj, pri čemer mu služi glikogen za netilo in mast za snov, ki pospešuje ogenj. Sicer pa se jež že preje zbudi, in sicer časi tudi tedaj, ko je telesna gorkota še zelo nizka. Iz tega bi lahko sklepali, da jež res sam sodeluje pri naraščanju gorkote svojega telesa.

* **Tretji mož gospe Toselli.** Kmalu po ločitvi gospe Toselli so prišle med svet vesti, da

se namerava Tosellija tretji poročiti. Njen izvoljenec je zdaj znan. V Fiezoli pri Florenci sta stanovala Tosellijeva v vili, odkoder sta se pogosto vozila z električno železnico v Firence. Ta železnica je last belgijske tvrdke, ki je lansko poletje dala napraviti par poskusov z novo vozno zavoro. Te poskuse je vodil inženir Straten iz Bruslja, ki se je ob tej priliki seznanil s Tosellijevima. Kmalu sta ga Tosellijeva povabila na kosilo. Povabila so se potem često ponavljala. Pred par meseci se je odpeljal Straten v Bruselj, kjer je bil umrl njegov oče. Komaj je pretekel mesec, že se je odpeljala tudi Tosellijeva v Bruselj, kjer je še sedaj.

Tožba Oražem contra Černe.

(Dopis iz Most.)

Javnosti je že znano, da se je pred kratkim vršila pred ljubljanskim okrajnim sodiščem zaključna obravnava v zadevi tožbe občinskega gerenta Josipa Oražma proti občinskičarju Frančišku Černetu, ker je le-ta pri neki priliki objavil, da se je »od Oražmov« darstvom v občini Moste veliko denarja zapravilo. Sodišče je Černeta popolnoma oprostilo, ker se je dognalo, da vlada v občini res velik nered, ni pa se moglo prepričati, da bi bil Oražem, ki je sicer kot bivši župan in sedanjí gerent za vse odgovoren, primanjkljaj v občinski blagajni osebno zakrivil. Oražmov zastopnik je proti tej razsodbi vložil priziv in tako bo javnost še enkrat imela priliko videti, kako se bo perilo pralo pred deželnim kot vzklicnim sodiščem.

Nas bi zadeva kot taka, ker vemo, da izvira največ iz osebnih nasprotstev, ne zanimala toliko, ako bi se ne bilo pripetilo nekaj, kar je treba, da javno približemo. Našlo se je namreč nekaj brezvestnih oseb, ki hočejo celo zadevo izrabiti zoper tukajšnji socialno demokratično organizacijo, ki pa prihaja v to mešanico kakor Pilat v credo. Socialni demokratje v Mostah imamo čisto vest in si v tej zadevi lahko roke umijemo.

Glavni »argument« teh obrekljivcev naše organizacije je, da mora biti med socialno demokratično in klerikalno stranko kak kompromis, ker »Zarja« ni poročala o tožbi Oražem contra Černe. Ta trditvev je sicer tako abotna, da se že sama obsoja; ampak ker je še vedno nekaj lahkovernih ljudi, ki le preradi sedajo na take limanice, je treba da tudi v listu povemo, kar se je že večkrat povedalo na naših sodih.

Predvsem bodi pribito, da so za škandalozne razmere v občini odgovorni vsi, ki so bili v občinskem odboru takrat, ko so se nerednosti vršile.

Ne delamo prav nobene izjeme; odgovorni so poleg Oražma vsi bivši odborniki, pa naj pripadajo katerikoli stranki. Izgovor, da je Oražem teroriziral in ni hotel, da bi se o teh stvarih na sejal razpravljalo, je jalov in nikogar ne razbremeni. Občinski odbornik, ki vidi krivico, pa si ne zna pomagati, stori boljše, da takoj odstopi. Gosp. Predovič na pr. pravi, da je hotel razmere pri blagajni večkrat spraviti na razgovor, pa da mu je Oražem to vedno preprečil s tem, da je zaključil sejo. To trdi tudi več drugih bivših odbornikov. Mi nimamo gg. Predoviča in njegovih tovarišev za take tepce, ki ne bi vedeli, kaj bi jim bilo v takem slučaju storiti. Po našem mnenju bi bil najkrajši proces ta, da bi bili gospodje sklicali javen shod občinskih volilcev in na tem shodu povedali, kako se gospodari z denarjem davkoplačevalcev. Tega gospodari niso storili in zato jim sedaj vse javkanje prav nič ne pomaga. Občinarji bi bili že napravili red, če ga gg. odborniki niso znali. Sicer pa: Čemu so pa okr. glavarstvo, dež. odbor, deželna vlada, državno pravdnštvo? Odborniki, ki so videli, da se zapravlja javen denar, so imeli ne le pravico, ampak naravnost dolžnost, opozoriti nadzorstveno oblast ali pa sodnijo na te razmere! Seveda, Oražem jih je teroriziral, tisti Oražem, o katerem sedaj pišejo, da nima prav nobenih sposobnosti. Pri tej priliki se nam nehotе vsiljuje vprašanje, ali je mogoče, da bi taki ljudje še v bodoče zastopali koristi občinarjev, ki so se dali od enega edinega Oražma spraviti v vrečo?

Pojdimo dalje. Nekateri bivši odborniki se delajo nedolžne kakor jagneta in pravijo, da niso vedeli za razmere pri občinskem gospodarstvu. No, kdor se tako izgovarja, ta pač pokazuje, da je bil ali malomaren, ali pa ni sposoben za mesto občinskega odbornika. To velja še v veliko večji meri za nadzornike, ki pač ne morejo trditi, da so bili vestni. In občinski tajnik! Sicer je že mrtev in zategadelj ne maramo izgubljati veliko besed zaradi njega. Le eno bodi pribito: Sodno se je dokazalo, da je pokojni Stare vedel za nered, da pa se ni upal ugovarjati, ker se je bal za službo. Tak zagovor se nikjer na svetu ne bi smatral za zadostno opravičilo. Pokojni Stare bi bil storil le svojo dolžnost, če bi se postavil izrabljanju občinske blagajne v bran, in to tembolj, ker je bil v nevarnosti, da se bo prej ali slej vsa krivda zvalila na njega.

Stališče, ki je zavzemajo socialisti v tej zadevi, je označil tudi sodrug Anton Podobnik, ki je dodeljen gerentu kot svetovalec, s tem, da je predlagal poklicati na odgovor vse, ki so bili takrat v občinsk. odboru. Predlog je seveda propadel, stvar bodočega občinskega odbora pa bo, če se že prej ne napravi red, da se pokličejo krivci na odgovor. Kdor ima kolikaj poštenja v sebi, bo moral priznati, da je naše stališče edino pravilno. Socialni demokratje nismo imeli dosedanjih obč. odborih nobenega zastopstva; zato nas pa ne zadene v ničemur nobena krivda. Rečemo pa je sedaj: Moščansko delavstvo si bo dobro ogledalo obrekljivce svoje organizacije, in če bodo nekateri pri prihodnjih volitvah želi vihar, ne bo to naša, ampak krivda njih samih, katerim naj bodo te vrstice opomin ob 12. uri! Naše vrste so v teku zadnjega časa močno narasle in kdor misli, da se pride v občinski odbor le z lažmi in intrigami, se kruto moti. Odkrita načela in poštenost v boju tudi zoper nsaprotnika, je naše geslo, po katerem se bomo vedno ravnali. Kdor pa misli, da je polivanje z gnojnic in streljanje izza plota uspešno

sredstvo zoper socialno demokracijo, ta naj nikar ne računa na našo potrpežljivost, kajti tudi mi znamo napeti druge strune. Moščan.

Ljub Jane in Kranjska.

— **Dr. Sušteršič je dosegel nekaj s tem,** da je imenovan za deželnega glavarja. Davno je šlo njegovo hrepenenje za tem, da postane nekaj uradnega in košček tega neutolajljivega hrepenenja se je zdaj izpolnil. Glavar kranjske dežele! Načelnik deželne avtonomije! Ali niti misliti ni, da bo zdaj klerikalni vodja zadovoljen. Od vsega začetka so segale njegove aspiracije mnogo više in parkrat se mu je zdelo, da je pisec »Ljubi doktor Sušteršič« že pripravljeno. Vselej je izpodletelo. Bila je smola. Ljudje so se že vadili, da ga bodo nagovarjali z »ekscelenco«. Tako so se vadili, da je nekaterim jezik kar mehanično izgovarjal to besedo in jih spravljali v zadrego, kajti ko je bil lepi naslov smuknil skozi zobe, je bilo, kakor da se roga škodoželjnost. In kdor se je bil hotel prikupiti, je prepozno spoznal, da je zaslužil ogorčen blisk iz očesa. Zdaj je dr. Sušteršič vendar deželni glavar. To je vsaj nekaj reprezentativnega. Ali definitivum ni. Klerikalni glavar je na prvi stopinji; odtod upa, da bo bliže do ministrskega sedeza. Zato ostane tudi za naprej državni poslanec. Ko je bil Šuklje imenovan za deželnega glavarja, je moral odložiti državnozbornski mandat. Takrat so klerikalci dekretirali, da se ne vjemate obe funkciji; deželno glavarstvo daje samo dosti dela. Ali ga drju. Sušteršiču ne bo dajalo? ... Nihče ne bo več vprašal tega. Za kariero, ki jo dr. Sušteršič še pričakuje, je državnozbornski mandat potreben, torej ga prihrani. Če le ne bo kljub temu z velikim pričakovanjem tudi zanaprej toliko smole kolikor do slej.

— **Zasebni razlogi pl. Šukljeta,** ki so povzročili njegovo demisijo, so sedaj zelo razumljivejši. Imenovanje drja. Sušteršiča za deželnega glavarja je najboljši dokaz, da so odgnali Šukljeta »prav zares« samo zasebni razlogi. Kajti tega ne more misliti živ krst, da je Sušteršič hotel postati deželni glavar. V stvari ni bilo prav nič računa in prav nobene intrige. Sam slučaj. Čisto slučajno so prišli Šukljetozi zasebni razlogi nenadoma na svet. Povsem slučajno so bili tako silni, da se jim je moral Šuklje brez-pogojno udati. Ravno tako slučajno niso napravili klerikalci nobenega poizkusa, da bi bili pregovorili svojega glavarja. In nič manj slučajno ni bil izbran nihče drugi kakor dr. Sušteršič, ki je bil gotovo ves presenečen, ko je zvedel, kaj ga je zadelo. Če bi pa kdo dejal, da se je že po Detelovi demisiji trdilo, da je Šuklje poklican ogreti stolec Sušteršiču, tedaj se lahko pravi, da je bila to prazna kombinacija in zopet je le slučaj, da se je sedaj izpolnila.

— **Potrditev dr. Tavčarja** za župana ljubljanskega je dognana stvar in se najbrže razglasi že danes. Tako je doseženo ravnotežje: Sušteršič deželni glavar, Tavčar župan. Ali potrditev dr. Tavčarja ne more presenetiti nikogar. Zakaj pa naj ga vlada ne bi bila priporočila? Že ko je bila Hribarjeva kriza, ko je dr. Ploj vodil znano posredovanje, je vlada precej zagotovo izrekla, da ne bi ugovarjala, če bi bil dr. Tavčar izvoljen namesto Hribarja. V tistih časih se je sicer veliko govorilo o strastnem boju vlade zoper liberalno stranko. Ali to so bile bajke. Baron Schwarz ni maral Hribarja — to je bilo vse. Liberalna stranka se je čisto po krivem delala mučnico; če je bil v tisti aferi kdo žrtev, je bil edini Hribar. In zdaj je popolnoma očitno, da je bila tragična poza liberalne stranke zgolj teatralna. S potrditvijo dr. Tavčarja je zdaj popolnoma zadovoljna; ponosna je na novega župana, navdušena je zanj, slava in živio mu kliče. Menda si ne more niti misliti Ljubljane brez župana dr. Ivana Tavčarja. Ali to, kar se ji zdi najvišja slast, bi bila liberalna stranka lahko imela že pred poldrugi letom. Le od nje je bilo takrat odvisno, da bi bil izvoljen dr. Tavčar in že tedaj potrjen. Tu torej ni nobenega mučeništva. Ampak satira je. Nekoč je dr. Tavčar deklariral Hribarju: »Ljubljana ne more živeti brez Tebe!« In zdaj živi Ljubljana brez Hribarja in — ecce — dr. Tavčar ji ga nadomešča. V Ljubljani pa se ljudje porajajo in umirajo kakor prej. Zdaj ta prečudna Ljubljana seveda ne more živeti brez dr. Tavčarja. Kdo ve, kako dolgo?

— **Umrli so v Ljubljani:** Alma Dovečar, hči plačnega satakarja, pol leta, Kolodvorska ulica 8; Josip Rotar, posestnikov sin, 9 let, deželna bolnica; Ivan Smolčič, delavec, 36 let, v čakalnici južnega kolodvora. Marija Debevec, hišna posetnica, 71 let, Trnovska ulica 23; Tezija Plahuta, usmiljenka, 24 let, Radeckega cesta 11.

— **Sodrug,** ki so dobili žepne koledarje, naj obračunajo v 8 dneh pri sodrugu J. Gruđu, ki je vsak večer v društevih prostorih.

— **Poskušan samovoh.** Železniški mojster J. Š. je bil pred kratkim prestavljen iz St. Petra na Krasu v Ljubljano. Ko je došel v petek ponoči na svoje novo stanovanje na Resljevi cesti 27, je po kratkem prepriu z ženo odhitel na dvorišče in si pogol na desno stran glave štiri

krogice iz revolverja. Težko ranjen se je zgrudil na tla; z rešilnim vozom so ga prepeljali v deželno bolnico, in je upati, da okrevi.

— **Samomorji v letu 1911.** V preteklem letu je bilo v Ljubljani 13 samomorov. Štirje moški, med njimi en vojak in dva častnika, so se ustrelili, ena mož se je vrغل pod tovorni vlak, ena o-eba se je zastrpila, dve osebi sta se obesili in pet jih je skočilo v vodo. Poskušenih samomor v je bilo 13.

— **Elektrorinematograf „Ideal“.** Spored za torek 9, sredo 10 in četrtek 11. januarja 1912. Popoldanski spored: »Zimske pokrajine na Finskem.« (Prekrasni naravni posnetek.) »Električna vila.« (Jako komično.) »Obiskovalec.« (Lepa drama z ed. Polaire v glavni vlogi.) »Vojaški konj pri kopanju.« (Prekrasni naravni posnetek.) »Za 20 v-tonic preveč.« (Vlekomično.) Večerni spored ob 7., 8 in 9.: »Pravica mladosti.« (Umetniški film N. diskfilm Co.) — Senzacionalno dejanje — Iganje pr e vrste. »Komična novost.« V petek, 12. januarja spec. večer z izbranimi slikami. Zapomnite si natančno datum: 13., 14. in 15. januarja p. i. vseh predstavah na sporedu prve vrste učinkovitost: »Vojni posnetki v Tripolisu.« »V sm. tem boju z leopardi.« (Ameriška senzacija.) »Maks in Ivanka bi rada postala igralca.« (Vlekom. učinkovitost) Pripravlja se zopet učinkovitost Nord film Co.: »Sreča je.«

— **Žrtev alkohola.** V petek dne 29. m. m. so našli v Kozarjih 50letnega moža, ki je ležal nezavesten na državni cesti. Ker je bil videti močno pijan, so ga prenesli v bližnji hlev in mu pripravili ležišče na slami. Drugo jutro je ležal tujec mrtev na slami. Neznane je bil 170 centimetrov velik, suh, z dolgimi črnimi lasmi, s črnimi brkami in črno brado. Na glavi je imel črn klobuk. Baje je bil delavec v Gruberjevem kanalu. Mrtvo truplo so prenesli v dobro vzgojeno mrtvašnico.

— **S oji ljubici** je hotel preskrbeti bogato balo. Iz Novega mesta nam pišejo: V bolnici usmijem bratov v Kandiji pri Novem mestu je služil J. Žef Petelinč dalje časa za vratarja. Vesno je opravljal to svojo službo in njegovo skrbno čuječo oko je zabranilo vstop vsem nepoklicanim zlitovskim gostom. Mož pa je razširil svoj delokrog in uveljavljanje samega sebe tudi v četrti u e oddaljeno vas, kjer sta stanovali sestra Ana in Marija Johan. Zaljubljen se je namreč v eno izmed deklet ter ji je hotel sam na svojo pest preskrbeti bogato balo. Ker tega ni mogel doseči iz lastnih sredstev, je prav pridno posegal v bolnišnje shrambe in odnašal ob temnih večerih cele kupe posteljnega perila in drugih potrebnih predmetov na ljubici dom, ki ga je vsakokrat prijaz o sprejela. Tatvini so prišli na sled vsled prevelike previdnosti dekletove ob času njene selitve. Iz strahu, da ne bi drugi hišni stanovalci opazili ukradenega blaga, se je selila bliž skozi okno kakor skozi vrata, kar je vzbudilo opraičen sum in povzročilo odkritje tatvine. Pri sodniški obravnavi dne 5. t. m. je bil Jožef Petelinč obsojen zaradi kvalificirane tatvine na 2 meseca, Ana in Marija Johan pa vsaka na 14 dni, ker sta vedoma shrajevali ukradeni stvari. Jožef Petelinč je ravnal v tej zadevi kakor mačka, ki poje o njej župancič v svojih »Pisanicah«:

Krač, klobas bo spravili
v shrambo neizmerno
mucko so postavili,
da jih čuva verno.

Pravijo da mačica
je tako stražila,
da nobena kračica
ukradena ni bila.

Slujerski.

— **Zavraten napad.** Iz Slivnice pri Celju poročajo: Te dni sta šla brata Janez in Leo, old Savski k svojemu v Javorju stanujočemu bratu Jožcu Savski, da bi mu pomagala pri kolinah. Med potjo so se jima pridružili trije fantje. Nekaj časa so šli skupaj, nato pa so se poslovili. Kmalu potem pa so prišli oni trije za njima ter ju napadli z noži in koli. Ko sta Savska težko ranjena začeli bežati so oddali napadalci za njima tri strele. Ko sta pribežala napadenca do bratove hiše, sta morala leči v posteljo. Kot napadalce je izsledilo orožništvo posestniška sinova Alojzja Doberšča in Antona Seničarja. Tretji je i gnil nezavno kam. Zlobneža so izročili okrajni sodniji pri Celju.

— **Palec odgriznil.** Na novega leta dan je nastal v goštni Legvartovi v Savodni pri Celju prepri in pretep. Gostilničar je hotel pretepače pomiriti. Med tem mu je postopač Gösser odgriznil palec Gösserja so zaprli.

— **Ljubezniv sin.** V Jelenovem pri Ptujju se je sprl posestnik Matija Rojko dne 14. novembra lanskega leta z 82letnim očetom, ker mu je bil ta zapretil, da ga bo tožil za 1500 K, ki bi mu jih še moral sin izročiti. Matija Rojko je besen planil na osivelega očeta in ga zgrabil za ušesa s tako silo, da mu je odtrgal levo uho. Pred mariborskim sodiščem se je zagovarjal Matija Rojko s tem, da je hotel prestreči očeta pri padcu in ga je prijel za ušesa. Sodišče ga je obsodilo na šest tednov zapora.

— **Vsled alkohola.** V St. Liju je prišel dne 9. decembra l. l. ob 2. zjutraj 20letni fant Ivan Klamšar z bratoma Ferdinandom in Antonom Felserjem k železniški zavori, ki je bila zaprta. Klamšar je bil pijan. Zahteval je glasno in odločno, da naj se zavora odpre, česar mu seveda železniški čuvaj ni mogel ugoditi. Nato pa je Klamšar sam odprl zavoro, ozmerjal je čuvaja in mu pretil tako nevarno, da je pobegnil v čuvajno. Sirovi fant je razbil pet šip na oknih in signalno ploškev. Klamšar je bil že parkrat obtožen vsled javnega nasilstva. Pred mariborskim sodiščem se je zagovarjal, da je bil popolnoma pijan, da se ni prav ničesar zavedal. Sodišče je obsodilo mladega alkoholika na šmesečno težko ječo.

— **Trdovraten samomorilec.** V Ljubnem na Gornjem Štajerskem je prejel premikalec na državni železnici Tratz od svoje ljubice neljubu pismo, ki ga je globoko užalilo. Na novega leta dan se je od žalosti napil in je šel s tovarišem čez most. Naenkrat je hotel planiti v Muro, a ga je spremljevalec zadržal. Doma se je hotel obešiti s hladnim pasom ob omrežju okna, a so mu tudi tu preprečili samomor. Nato se je hotel pogrnati iz drugega nadstropja na dvorišče, pa so mu tudi to namero pravočasno presegli. Obupanega fanta so izročili v policijsko varstvo.

— **Z nožem.** V goslini blizu Rogatec so pili pred kratkim zakonska Jurij in Marija Potočnik, njiju s n Simon, kmečka fanta Blaž in Stefan Kittak ter vajenec Miha Mikelič. Ko so odšli iz gostilne, so se Potočnikovi in Kittaka spili. Sleđnjič sta naskočila Kittakova obdava Potočnikova z noži in ju tako obklala, da je oče Jurij Potočnik za ranami umrl, njegov sin pa je bil smrtonosno ranjen. Dva brata sta ranila vajenca Mikeliča v nogo in poškodovala tudi Marijo Potočnikovo. Kittaka sta sploh silno prepaška fanta. Orožniki so živinska brata prijeli in izročili rogaškemu okrajnemu sodišču.

— **Cerkvena tatvina.** V Kaloblah pri Celju sta hotela na novega leta dan župnik in prost izprazniti cerkveni nabiralnik. Pri tem prijetnem opravilu pa ju je doletela neljuba neprijetnost. Ko sta namreč nabiralnik odprla, sta opazila, da je nekdo že pred njima pobral denar. Koliko denarja je odnesel tat, ne vedo, gotovo pa je bila precejšnja vsota, ker nabiralnika že dalj časa niso bili izpraznili. Vlomilec je bil od stranih žabic z dletom in jo potem zopet obesil na nabiralnik.

Goriško.
— **Izvrševalni odbor socialno demokratične stranke na Goriškem** sklicuje na dan 2. februarja 1912 ob 9. predpoldne v prostorih Angele d' oro IV. dež konf. s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo izvrševalnega odbora, poroča Valentin Komarčič; 2. organizacija in agitacija, poroča Alojz J. Štefja; 3. izobraževalna organizacija, poroča sodrug Josip Kopač; 4. kmečko pranje, poroča sodrug dr. Henrik Tuma; 5. časopisje, poroča sodrug dr. Anton Dermota; 6. volitev izvrševalnega odbora; 7. posebni predlogi. Vabijo se ponovno vsi krajin in okrajni odbori organizacij, da predložijo najdalje do 20. t. m. račune, poročila in predloge, ter naznanijo pred konferenco izvoljene delegate.

— **Volitve v goriško trgovsko in obrtno zbornico** so odložene, ker volilni imeniki niso bili pravilno sestavljeni.

— **Požar v Locrniku.** Dne 1. januarja okoli 8. zvečer, ko so ognjegasci imeli svojo plesno zabavo, se je v nelo skladišče lesne trdke Bevilasqua, oddaljeno od zabavišča dobrih 50 metrov. Ognjegasci so takoj hoteli na kraj nesreče, vendar se je dalo prav malo stvari otli plamenu, ker se je z neznansko naglico širil. Čudno je, da vselej gori, kedar imajo ognjegasci svoj ples, in domnevajo, da je zlobna roka vmes.

Javen ljudski shod
skliče delžna organizacija jugoslov. soc. dem. stranke v Trstu v nedeljo 14. t. m. ob 4. in pol popoldne v prostorih gostilne „Internatio-nal“ ul. Boccaccio št. 25.

Dnevni red:

1. Zadnje zasedanje državnega zbora in delavstvo;

2. Draginja in organizacija.

O prvi točki bo poročal sodrug Regent, o drugi pa sodrug Petejan.

Shod bo izredne važnosti. Treba je, da delavstvo zve, kakšno vlogo so igrale gotove stranke in vlade v zadnjem zasedanju državnega zbora napram delavskim zahtevam in splošnim ljudskim interesom.

P. trebno je pa tudi, da delavstvo dokaže z zanimanjem in obilno udeležbo, da mu njegove koristi niso nikakršna igračka in da razume pomen političnega dela.

Zato so sodrugi pozvani, da agitirajo pridno, da bo udeležba velika.

Nevarnosti zadrugištva.

Nismo bili sami, ki smo se podali v Trstu na polje konsumnega zadrugištva. Dolgo pred našimi sta se osnovali v Trstu zadrugi privatnih in državnih uradnikov, ki dosegata danes skupaj nad milijon kron letne razprodaje. In akoravno se v obeh zadrugah prodaja na upanje, se jima je posrečilo konsolidirati se, prihraniti si močne rezerve in sta v stanu nasprotovati težkočam, povzročenim po vedno naraščajoči draginji.

Vzpodbujeni morda po našem zgledu, so se podali za nami na polje zadrugištva tržaški katoličani, ki so otvorili v mestu eno konzumno skladišče, in N. D. O., ki je otvorila dve skladišči v mestu in eno v Šklednu. Skladišče katoliške zadruge se je že pred mesecem zaprlo, N. D. O. je pa zaprla svoja skladišča pred dnevi. (V petek 5. t. m. Op. ured.)

Za zagovornike zadrugištva ni prav nič razveselivo dejstvo, da sta se ponesrečila obenem dva poskusa. Toda v obeh slučajih ne smemo iskati vzroka neuspehu v zadrugiščnem načelu, marveč v napakah, ki so jih zakrivil organizatorji. Ker je za pametno, da se od tujih in svojih napak učimo, bo dobro, ako preiščemo in podčrtamo vzroke imenovanih neuspehov. Ne govorimo o tem zategadelj, ker so bile

imenovane zadruge v rokah naših političnih nasprotnikov. Storili smo tudi tedaj, kadar je šlo za zadruge, ustanovljene po socialistih, ki so propadle zaradi enakih napak. Govoriti pa moramo, ker ne bi bilo prav, da bi vsled imenovanih neuspehov, katere je zakrivila šibkost in nesposobnost organizatorjev, trpela zadrugišna ideja in propaganda.

Katoliška zadruga je prenehala po enem letu svojega obstanka. To pomeni absoluten in popoln neuspeh. Porodila se je v najtežavnejši trgovinski dobi, tedaj namreč, ko so starejše zadruge mogle koristno premagati krizo samo, vsled dolgotrajnih izkušenj in vsled dobre, razširjene in izpolnjene organizacije. Dejstvo, da se je porodila katoliška zadruga v taki težavni dobi, je brezdvomno pospešilo njen konec. Toda poglobljena napaka je bila, da so si njeni ustanovitelji domišljali, da bo mogoče obstanek in razvoj katoliške zadruge v Trstu, kjer je absolutno pomanjkanje dobrih katoliških organizacij in močnih katoliških skupin, ki bi zagotavljale zadrugi obstanek.

Med tem ko so se naše delavske zadruge držale strogo principa, da se ne otvori zadrugišna skladišča v nobenem okraju toliko časa, dokler ni vpisanih najmanj dvesto članov in gotovih odjemalcev, so si ustanovitelji katoliške zadruge domišljali, da bodo, ko jo bo otvorjeno prvo njihovo skladišče, leteli tja katoličani celega Trsta. Sedaj pa bodo morali ustanovitelji katoliške zadruge priznati, da so imeli prav oni katoličani, ki se niso bali pristopiti našim delavskim zadrugam, katere so ustanovili in vodijo socialni demokratje; nikoli se ni v njih zahtevalo od članov, da manifestirajo gotovo politično ali versko idejo in vsi uživajo enake pravice v vseh ozirih katoličani kakor židje, Nemci in Slovenci kakor Italijani.

Izkušeni zagovorniki zadrugištva celega sveta so že ponovno obsodili tendenco, da se ustanavljajo v enem in istem kraju različne zadruge, diferencirane po politični ideji in po stroki. Idealna bi bila ena sama zadruga za celo mesto, kar seveda ni danes povsod lahko mogoče, zaradi različnih navad in zahtev posameznih stanov prebivalstva. Toda če že priznamo diferenciacijo navad in zahtev med srednjim slojem in delavstvom, ostane še vedno nesmiselno razlikovanje zahtev in navad po narodnosti in politični ideji. Konkurenca na polju zadrugištva postane lahko usodepolna za napredek zadr. Zato je naravnost zločin proti zdravi pameti in zoper zadrugištvo ustanavljanje premnogih zadrug in zadrugišč, samo da se potem lahko reče: tudi mi imamo eno.

Nad vse ložje je shraniti pri življenju žolto organizacijo kakor konsumno zadrugo. Konsumna zadruga je eminentno trgovsko podjetje, podvržena vsakdanjemu nadzorstvu in primerjanju članov. Ona mora dokazati vsak dan z dejstvi, t. j. z dobrim blagom in nizkimi cenami svojo življensko moč. Šibkosti in napake ni mogoče skrivati z usmiljenim molkom in z lepo donečimi besedami, zakaj one se takoj izprememijo v finančne resnice. Vsako leto se mora predložiti bilanca, kjer morajo govoriti v prvi vrsti številke.

Zadruga N. D. O. so pa padle v največjo zadrugišno napako. Razprodajale so namreč na upanje. Živele so tri leta nebriljantno življenje in so bile končno uničene po kreditu. Tržaški delavci imajo v tem nov dokaz, kako prav da imajo ustanovitelji tržaških delavskih zadrug, ki z vso odločnostjo odklanjajo zahteve po razprodaji na kredit.

Mi se imamo zahvaliti samo dejstvu, da niso hotele naše delavske zadruge na noben način razprodajati na upanje, da so — ne propadle — temveč se konsolidirale in da lepo napredujejo.

Slovenske narodne zadruge so bržkone v prvem času odvzele tega ali onega člana našim delavskim zadrugam. Toda med tem, ko so naše zadruge z lahkoto poravnale tako škodo, so odstopivši člani izgubili v zadrugah razne podpore, dividende in izgubili bodo morda celo kapital. Neka uboga vdova z mnogimi otročki je izgubila 126 kron podpore, zato ker je prišla njenega moža nesrečna misel, da je zapustil naše delavske zadruge in vstopil v slovenske narodne.

Želeti bi bilo, da bi delavstvo premišljevalo o teh dveh zgledih zgrešenega zadrugištva in da bi agitiralo za naše delavske zadruge.

Delavske zadruge za Trst, Istro in Furlanijo so razdelile do 31. decembra 1911 za nad 4 milijone kron blaga; plačale so že 56.000 kron dividend in 25.000 kron podpor bolnikom, vdovam in sirotam.

To so vspehi modernega zadrugištva in razprodaje proti štetemu denarju nasproti dve-ma nesrečnima poskusoma in neuspehoma.

Valentin Pittoni.

Trst

— **Politični odbor jugoslov. soc. demokratične stranke** ima v sredo 10. t. m. važno sejo ob 8. zvečer v „Delavskem domu“. Člani odbora so naprošeni, da se udeležijo seje v polnem številu.

— **Poziv hrvaškim in srbskim sodrugom v Trstu.** Podpisani odbor vabijo vabi vse so druge hrvaške in srbske narodnosti, da se vpišejo v politično organizacijo jugoslovanske soc. dem. stranke v Trstu. Ta organizacija je edina legitimna zastopnica gmočnih in moralnih interesov jugoslovanskega delavstva v Trstu. V narodnjaških organizacijah, kjer se propagira politično šarlatanstvo in jokava sloga med delom in kapitalom, kjer bi se hotelo s trob. zakriti nepremostljivo propast razrednega boja med izkoriščevalci in izkoriščanimi, — ni prostora za jugoslovanskega delavca. Novi člani se sprejemajo v „Delavskem domu“ (Via Boschetto 5) vsak večer od 7½—9½.

— **Politični odbor jugoslovanske soc. dem. stranke v Trstu.**
— **Tržaškim sodrugom!** Akoravno ni malo število iztisov „Zarje“, ki se jih proda v Trstu, vendar še ni tako, kakršno bi moralo biti. Mnogo je še sodrugov, ki niso nanjo naročeni in to kljub dejstvu, da dobi vsak delavec v njej vse, kar se sme od poštenega in dobrega dnevnika zahtevati. Z „Zarjo“ smo si pridobili orožje, na katero smemo biti močno ponosni. Toda zato se imamo doslej zahvaliti v prvi vrsti krajskim so-

drugim. Sedaj pa morajo tudi tržaški sodrugje pokazati, da ne marajo zaostati za svojimi krajskimi tovariši. Uprava „Zarje“ nam je naznanila, da je storila potrebne ukrepe, s katerimi se izpolnijo posebne tržaške želje. Tržaški politični odbor pa bo poskrbel za potrebno kolportžo in ukrenil, da bodo dobili do večera list tudi naročniki. Trudu političnega odbora in „Zarje“ mora odgovoriti tudi zanimanje in odziv sodrugov. Vsak zavezen delavec bi moral po tati največji agitator za „Zarjo“, ki ne bi smela manjkati v nobeni zavedni delavski hiši in v nobenem delavskem shajališču. Sodrugo polagamo torej na srce, da se poprimejo dela, da pridemo v Trstu do onega števila naročnikov, ki bo odgovarjalo številu naših organiziranih delavcev. Torej na delo!

Vestnik organizacij.
Trbovlje. V četrtek ob pol 7. važna diskusija v „Delavskem domu“.

„Ljudskega odra“ občni zbor bo 13. januarja 1912 ob 8. zvečer v rdeči dvorani tržaškega „Delavskega doma“. Na dnevnem redu: 1. Poročila. 2. Volitev novega odbora. 3. Slučajnosti.

Umetnost in kupjevnost.

Umetnost in hinavščina.

V petek se je v slovenskem gledališču uprizoril dramoleti doslej vsaj na odru neznanega mladega slovenskega pisatelja. In zgodil se je čudež: Po meščanskem časopisju, liberalnem kakor klerikalnem, se pretakajo reke ogorčenja in vsa družba, ki se smatra za najfinjšo, stiska robec pod nos in kliče »šidone!«
Hinavščina zopet raste in se razvija tako bujno, da ji je treba odločno stopiti na rep in ji dokazati, da nima kratkomalo odpirati ust, tam kjer govori umetnost. Povedati, da je storila na Slovenskem že dosti grehov, da je že dovolj ubijala in morila ter da mora biti njenega terorizma konec.

Za kaj je šlo?
Vsebinsko enodejanke, ki se je uprizorila, smo očrtali že včeraj. Ne verjamemo, da se je ob njej le eden naših čitateljev pohujšal. Ali fine dame in fini gosposde, ki so prepričani, da stoji na najvišji stopnji kulture, so se zgražali, kakor da je Sodoma in Gomora zaplesala okoli njih. »Slovenec«
je zapisal o »šundromanih«, »Slovenski Narod«
pa je celo odklonil oceno domačega dela, namesto tega pa je zakričal, da je ravateljstvo zagrešilo »skrajno netaktnost«
z uprizoritvijo enodejanke.

Da se razumemo. Naše dame in naši gospodje ne zardevajo, čitajoč povesti o vsakovrstnem zakonolomstvu in o seksualnih perversnostih najdomoljivše vrste. Nič jih ne ženi-rarajo burke z absolutno razumljivimi apersiji in s povsem jasnimi pikantnimi situacijami. V gledališču pretakajo solze za madama Butterfly in za damo s kamelijami. Po kavarnah čitajo »Wiener Carikaturen«
in »Pschütt«.

Po kakšni pravici se smejo ogorčevati ob Rodionovem »Drinoletu«?

Ce bodo čitali Arcibaševa ali Kuprina ali Strindberga, se ne bodo upali zgražati, ker so slišali, da so to priznani pisatelji. Kako se smejo zgražati ob »Komediji«?

Iz same hinavščine se zgražajo, iz zoprne, nekulturne, umetniško sovražne hinavščine. In to je prav lahko dokazati. Mi, ki smo se veselili uprizoritve tega dela, nimamo nič prositi odpuščenja in se nimamo nič sramovati; na prvi si imajo potrkati le oni, ki izklopavajo na popolnoma napačnem mestu povsem napačno »moralo«.

Rodionova »Komedija«
je resna stvarca. Od začetka do konca ni v tem dramoletu niti ena lascivnega momenta, ni ničesar, kar bi sploh spolno učinkovalo. Suet, ki si ga pisatelj izbral, je tragičen. Kompozicija do katastrofe je taka, da je cicki neizogibno tragičen. To se pravi: Človek, ki zna umetniško uživati in ki se ne ogne s predsodki, kadar se dvigne zagrijnalo, ne bo mogel imeti postranski misli ob krizi, ki se razvija in rešuje na odru. Če jih ima, tedaj je kritika neugodna zanj, ne pa za avtorja.

Ali naša enodejanka itak ne daje nobenega povoda za postranske misli nečednega značaja, ker nima ne dvomljive vsebine, ne zapeljivih situacij, ne pohujšljivega dialoga. Nasprotno! Ta dramatični poizkus je v umetniškem smislu vseskozi moralichen, zelo moralichen in njega etični namen je nesumljiv.

Pravična kritika bi v njem lahko našla dramatične in tehnične pomanjklivosti. Delo začetnika je. Ali morala nima na njem kaj kritizirati. In se tudi nima spodikati nad »milijem«, zakaj angelčki v do pasu dekoliranih toaletah in osiveli nedolžni otroci niso mogli zapaziti na odru niti sence tiste frivolnosti, ki jo v »ožjem krogu«
po cele ure slastno uživajo ob pikantnih anekdotah. Potreben pa je tisti »milje«
ki n. pr. v Gežji nikogar ni motil, iz dramatičnih razlogov, ker mora podpirati motivacijo Lucijinega ravnanja.

Toda — apropos. Odkod zgražanje zaradi »miljeja«
? Na odru ni nobenega napisa, ni golih nog — kaj torej? Če ugibate, kakšen je ta »milje«, je to vaša stvar, ne pa avtorjeva.

In tu ne mora biti govora o brezaktnosti. Slovensko gledališče je bila dolžno uprizoriti ta poizkus, zakaj izmed vseh slovenskih iger, ki so se letos uprizorile, nima ne ena toliko dramatične sile v sebi, kljub temu, da je delo začetnika in da bi se dalo še v marsičem pogrobiti in popraviti. Če so imeli sestavljanci mnogo slabših dram pravico videti kreacijo svoje fantazije oživljeno na odru, mora imeti mladi akademik tudi to pravico.

Rodoljubna dolžnost, o kateri je bilo zopet toliko govora kakor v dobi taborov, pa vleva podpirati mlade talente, utirati jim pot in jim dajati, če so res talenti, poguma, ne pa jih ubijati z neresnično, domišljeno moraljo. Mislimo, da jih je ta »moralistična«
Abdera že dovolj umorila in da jih še nimamo toliko, da bi jih lahko metali na ognjišče.

Svojim čitateljem pa hočemo pokazati, da imamo prav. Zato smo si priskrbeli rokopiis dramoleta in ga objavimo v »Zarji«
brez najmanjšega strahu, da bi se ob njem pohujšala le ena nedolžna duša.

—an.

Iz pisarne slovenskega gledališča. Danes v torek se igra prvič na našem odru Sofoklejeva »Antigona«, ki jo je preložil Cvetko Golar po grškem izvirniku. »Antigona«
je najslavnejša drama velikega grškega tragika. Glavne vloge igrajo gđc. Wintroya (Antigona), g. Skrbineš (kralj), g. Danilo (Teiresias), g. Simaček (Haimon), g. Nučič (sel), ga. Bukšekova (kraljica) in g. Bukšek (stražar). Grški kori so razdeljeni v desetero tehanski starcev. Predstava »Antigona«
na našem odru je literaren dogodek prve vrste. Pred »Antigono«
se uprizori prvič v sezoni fina Cavalottijeva veseliga »Jeftejeva hči«
zgđc. Setrilovo, g. Iličičovo, g. Nučičem in g. Simačkom. Predstava se vrši za par-arbonete. Nova drama iz zapuščine Tolstega. Poleg »Živega mrtveca«
so našli v zapuščini velikega ruskega pisatelja še štiridejansko dramo »In luč sveti v temi«. Prvič se uprizori v nemškem prevodu v berlinskem »Kleines Theater«.

ZADNJE VESTI.

Italijansko turška vojna.

Boj pred Homsom.

Pariz, 8. januarja. Agence Havas poroča iz Tripolisa: Predvčerajšnjem so napadle pri Homsu številne arabske čete dva italijanska bataljona, ki sta ščitila obrambna dela. Boj je bil jako vroč in je trajal tri ure. Italijani so prizadeli Arabcem jako hude izgube, izgubili pa so 21 ranjenecv.

Boji pred Derno.

Berlin, 9. januarja. Iz Carigrada poročajo: Vojno ministrstvo je objavilo predvčerajšnjem naslednje poročilo z bojišča: Dne 5. t. m. zvečer je napadlo 4200 Arabcev s 360 rednimi turškimi vojaki Italijane štiri kilometre južno od Derna. Po sedemurnem morilnem boju, v katerem je sovražno topništvo razrušilo 30 hiš v El Helisu smo zavzeli novo postojanko pri Asjakolili. Izgubili 180 mrtvih in 86 ranjenecv. Sovražnik je imel samo 17 mrtvih, med njimi 9 mladih častnikov. Na bojišče so prispeli trije novi arabski rodovi, ki pa se vedejo jako čudno. Njih šejki zagotavljajo zvestobo kalifu; boriti pa se hočejo samo v tem slučaju skupno z nami, ako jim poveljnik turških čet zagotovi splošen nasok na Derno, pri čemer naj bi šli prvi v boj turški častniki s svojimi četami; nadalje jim mora poveljnik jamčiti, da bo Derna brezpogoj-vzeta, kar pa je izključeno sprčo italijanske premoči. Vojni minister je brzojavil vsem poveljnikom v Tripolisu in Bengaziju: Ojačite kolikor morete dobljene postojanke, nikar pa ne začinite ne pohodov ne napadov, ako vas k temu ne prisiliijo Italijani ali Arabci. Storite vse, da pomirite Arabce.

Izgube Italijanov.

Rim, 8. januarja. Po uradnem poročilu so izgubili Italijani doslej v tripolitanski vojni 5000 mož, izmed katerih pa je večina samo lahko ranjenih. 1800 mož je mrtvih ali trajno nesposobnih za boj.

Dementirane mirovne vesti.

Carigrad, 7. januarja. Poluradni komunikje zatrjuje, da so po inozemstvu razširjene mirovne vesti popolnoma neutemeljene. Porta ni pričela z nikakimi pogajanjii in se ni obrnila na nobeno evropsko državno pisarno. Sprčo junškega odpora otomanskih bojnikov in sedanjega vojaškega položaja so oficialni otomanski krogi in otomansko prebivalstvo mnenja, da ni nobenega govora o sklepu miru na podlagi italijanskih zahtev.

London, 9. januarja. Turški vojni minister Asim je izjavil zastopniku »Daily Telegrapha«, da se ne bo nikdar sklenil mir na podlagi italijanske aneksije Tripolitaniije, dokler bo on minister.

Kapitalistično ozadje vojne.

Rim, 9. jan. »Avanti«
pripoveduje v predzgodovini tripolitanske vojne: Meseca avgusta lanskega leta je nameravala »Banca di Roma«
prepustiti svoje podružnice v Tripolisu nemški finančni družbi, ker so delale podružn ce z izgubo. Angleška vlada pa je takoj izjavila v Rimu da nikakor ne dovoli, da se Nemčija kakorkoli nastani ob obali sredozemskega mora in je postavila alternativo, ali naj Italija sama zasede Tripolitaniijo, ali pa naj bo pripravljena na to, da jo zasede Angleška. Nato je Giolitti sklenil, da odpošlje italijansko ekspedicijo.

Otvoritev zaprtih italijanskih bank.

Carigrad, 9. jan. Ministrski svet je načelno sklenil, da ugodu ugovoru nemškega posla-nika zaradi zatvoitve italijanskih bančnih zavodov in dovoli, da prično banke zopet s prometom.

Velika neizgoda na Dunaju.

Dunaj, 8. januarja. Sročji je ob povratku iz Neulengbacha izlela družba, obstoječa iz petih gospodov, šla preko tira zapadne železnice, da si okraša pot. V temi niso opazili bližajočega se premikalnega stroja, ki je enega ranil do smrti, tri pa tako nevarno poškodoval, da je le malo upanja za okrevanje.

Zoper alkohol.

Sarajevo, 9. januarja. Srbski najvišji upravni in šolski svet je vložil peticijo na deželni zbor za zakon o razpečavanju alkoholnih pijač na deželi.

Zarota zoper carja.

Peterburg, 9. januarja. Zadnje dni so zapri več vseučiliških profesorjev, zdravnikov, odvetnikov i. t. d. Kakor poročajo, je vzrok senzacijskih aretacij odkritje zarote zoper carja. Pripravljen je bil atentat na carja ob njegovem povratku v Peterburg.

Splošna rudarska stavka v Belgiji.

Bruselj, 9. januarja. Položaj v belgijskih premogovnikih je izredno resen; vsak hip je pričakovati, da stopi v stavko 150.000 premogokopov.

Volitve v francoski senat.

Pariz, 8. januarja. Ministrstvo notr. zadev je sporočilo sledeče rezultate senatskih volitev: Izvoljenih je 5 reakcionarcev, 23 naprednjakov,

19. nov republika. se levica, 48 radikalcev in radikalnih socialcev in 3 neodvisni socialisti. Potemtakem je republikanska levica pridobila 8 mandatov, neodvisni socialisti 1 mandat; reakcionarci so zgubili 2 mandata, naprednjaki 4 in radikalci z radikalnimi socialci 3 mandate.

Klerikalna zarota na Portugalskem.

Lizbona, 9. januarja. Iz Santorema poročajo, da je ondi okoli 20 karbonarjev obstopilo cerkev in da so odvedli 23 duhovnikov, ki so zasnovali zaroto zoper republiko.

Hud mraz v Ameriki.

New-York, 9. januarja. Včeraj je tu zmrznilo 12 oseb. Sedaj je mrz nekoliko odnehal.

Nepotreben trud.

New-York, 9. januarja. „Sun“ poroča iz Washingtona, da je državni tajnik Knox prejel od vseh vlad ugodne odgovore na svoj predlog, da se povzdigne haško sodišče za morski plen v splošno mirovno sodišče.

Odsek za socialno zavarovanje.

Dunaj, 9. jan. Načelnik Buzek je sklical za danes odsek za socialno zavarovanje, da nadaljuje splošno razpravo o vladni predlogi.

Položaj v Turčiji.

Mirna seja.

Carigrad, 7. jan. Včerajšnja seja zbornice, ki je razpravljala o spremembi § 35. ustave, je bila popolnoma mirna.

Homatije v Perziji.

Nemiri v Teheranu.

Carigrad, 9. jan. Perzijski poslanik v Carigradu je dobil brzogaj iz Teherana, da so v mestu izbruhnili predvčerajšnjem resni nemiri s krvoprelitjem.

Odslavljeni Shuster.

Teheran, 9. jan. Kabinet je sporočil glavnemu zakladniku Shustru, da prevzame njegove funkcije nova komisija. Kabinet ne polaga mnogo važnosti na izvolitev novega medžisa, ker bi bil ta vsled protiruskega mišljenja Perzijcev še bolj nasproten Rusom kakor prejšnji.

Kitajska republika.

Akcija velevlasti.

Peking, 8. jan. Velevlasti so dale predvčerajšnjem z vojaštvom zastražiti železniško progo iz Pekinga do morja. Pekinški inozemci so s to odredbo zadovoljni.

Ameriško vojaštvo pripravljeno.

London, 8. jan. Iz Manile poročajo, da je 15. ameriški pešpolk pripravljen za odhod na Kitajsko.

Odgovorni urednik Fran Battl
Izdaja in zaloga založba Zarja
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Listnica uredništva.

M. J. v M.: Vaše pismo smo izročili upravnštvu, oziroma založbi „Zarja“.

V najem se oddajo takoj

prostor za prodajalno v bihi pokojne Antonije Makuc št 435 v Idriji. — Vpraša se pri sedanjem lastniku A. Vončinu št 448 v Idriji.

Tobakarne oziroma prodajalne „Zarje“ v Trstu so:

Južni kolodvor.

Ficke, Kasel Silos pred vchdom v prosto luko. Moze, ulica Miramar 1.

Magnolo, ulica Belvedere

Gostilna Internacional, ulica Giovanni Boccaio št. 25.

Lavrenčič, trg pred Kasarno (Piazza Caserma)

Pipan, ulica Ponte della Fabra.

Gramaticopulo, Piazza Barriera.

Bruna, ulica del Rivo.

Raitinger, Riva Grumola št. 20.

Hoeltl, trafika na državnem kolodvoru

Bajc, ulica Geppa.

Kovač Antonija prodajalna v Sv. Križu.

Muraro Matej, Via Sette Fontane 14.

Gostilna in hotel

„Pri Črnem orlu“

v Idriji

se priporoča slavnemu občinstvu ter garantira za pristna in naravna vina, sveže pivo, dobro kuhinjo in solidna prenočišča.

Josip Živic.

Naročajte se na Zarjo!

Kavarna Unione v Trstu

ulica Caserma in Torre Blanca

se priporoča.

Sodrug! Agitirajte za socialno demokratsko časopisje! Vsak sodrug bodi naročnik našega lista, vsaka družina naj čita „Zarjo“.

Trgovina žita in deželnih pridelkov

Kmet & Slivar

Ljubljana, Marije Ter. cesta 8.

Zastopstvo in zaloga valjčnih mlinov

Vinko Majdič, Kranj,

Peter Majdič, Jarše.

Mestna hranilnica LJUBLJANSKA

v Ljubljani, Prešernova ulica 3.

Največja slovenska hranilnica.

Prometa koncem leta 1911: 614.5 milijonov kron.

Stanje hranilnih vlog :
42 milijonov kron

Rezervni zaklad :
1 milijon 300.000 kron

Sprejema vloge vsak delavnik. Sprejema tudi vložne knjižice drugih denarnih zavodov. Obrestuje po

4 1/4 %

brez odbitka. Za vloge jamči rezervni zaklad hranilnice in mestna občina Ljubljanska z vsem svojim premoženjem in z vso davčno močjo. Poslovanje nadzoruje kr. deželna vlada. Izključena je vsaka špekulacija in izguba vložnega denarja. Posoja na zemljišča in poslopja proti 5% obrestim in najmanj 1/2% amortizacije. Za varčevanje ima vpeljene domače hranilnike. Posoja tudi na menice in vrednostne papirje.

„Zarja“ se prodaja v Ljubljani po 6 vin.

v naslednjih tobakarnah:

Južni kolodvor, na peronu.
Pirnat, Kolodvorska cesta.
Zupančič, Kolodvorska cesta.
Blaž, Dunajska cesta.
Sterkovič, Dunajska cesta.
Fuchs, Marije Terezije cesta.
Tivoli, na žel. prel. pri Nar. domu.
Šubič, Miklošičeva cesta.
Senk, Resljeva cesta.
Kanc, Sv. Petra cesta.
Treo, „
Kušar, „
Podboj, „
Bizjak, Batoričeva ulica.
Remžgar, Zelena jama.
Svetek, Zaloška cesta.
Šušark, Šelenburgova ulica.
Sehadole Anton, Zelena jama 50.

Dolenc, Prešernova ulica.
Pichler, Kongresni trg.
Ušeničnik, Zidovska ulica.
Kleinstein, Jurčičev trg.
Wisiak, Gospodska ulica.
Stiene, Valvazorjev trg.
Košir, Hilšerjeva ulica.
Sušnik, Rimska cesta.
Klanšek, Tržaška cesta.
Elsner, Kopitarjeva ulica.
Blaznik, Stari trg.
Velkavrh, Sv. Jakoba trg.
Kustrin, Breg.
Sever, Krakovski nasip.
Državni kolodvor.
Križaj in Kotnik, Šiška.
Likar, Glince.
Jezeršek, Zaloška cesta.

= Konsumno društvo = za Ljubljano in okolico

vpisana zadruga z omejeno zavezo v Ljubljani

je v letu 1910/11 svojim članom izplačalo 16.610 kron 45 h čistega dobička. Izplačalo je 4% dividendo! Kot član pristopi lahko vsak, kdor plača 1 K pristopnine. Delež znaša 30 kron. Včlanjenih je že 1610 konsumentov.

Pisarna je v Ljubljani, Šelenburgova ul. 6. II.

Prodajalne so:

v Ljubljani, Sodna ulica 4	na Viču-Glincah, Tržaška cesta
Bohoričeva ulica 12	v Tržiču na Gorenjskem
Krakovski nasip 10	na Savi na Gorenjskem
v SpodnjiŠiški (v lastni hiši)	na Jesenicah na Gorenjskem.

Hranilne vloge se sprejemajo od članov in se obrestujejo po 5% od dne vloge do dne dviga.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon šte. 168.

v Ljubljani

Telefon šte. 168.

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in steklenicah.

Zaloga v Spodnji Šiški.